

شماره یازدهم - زمستان ۱۳۹۷ - طرح‌های کارآمد برای هیأت‌ها

بسیار

باققرآن در زالالاعتكاف

راهکارهای ترویج انس باقرآن در اعتكاف

یک طرح کارا - طرح‌های کارآمد برای هیأت‌ها - شماره یازدهم، زمستان ۱۳۹۷

با قرآن در زلال اعتکاف

راهکارهای ترویج انس با قرآن در اعتکاف

ویرایش و تنظیم: معاونت تولیدات رسانه‌ای جامعه ایمانی مشعر

طراح نامواره: علی ناصری

صفحه‌آرا: حسن ناصری

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰ تومان (غیرقابل فروش، نذر سالار شهیدان)

استفاده از مطالب نشریه و تکثیر آن برای هیأت‌ها، در صورت ذکر منبع آزاد می‌باشد.

جامعه ایمانی مشعر

قم - صندوق پستی: ۱۵۱۳ - ۳۷۱۹۵

رایانامه: info@۱۵۴۲.org

سامانه پیامک: ۳۰۰۰۱۵۴۲

پایگاه اطلاع‌رسانی: www.۱۵۴۲.org

بسم در معنی لایم

راهکارهای ترویج انس با قرآن در اعتکاف

اعتکاف، عبادتی عارفانه است که در حال روزه و با حداقل سه شبانه‌روز میهمانی در خانه خدا، توأم با فکر و ذکر سپری می‌گردد. این عبادت قدمتی دیرینه دارد و به عنوان سیره انبیاء سلف و اولیاء الهی در تاریخ و آیات و روایات ثبت شده است.

با توجه به اینکه اعتکاف در سال‌های اخیر مورد استقبال زیاد جوانان و بانوان قرار گرفته است و با توجه به سخنان رهبر معظم انقلاب مدظله‌العالی مبنی بر شرکت جوانان در مراسم اعتکاف، باید نسبت به ایجاد فضایی معنوی با برنامه‌های متنوع فرهنگی و قرآنی، زمینه حضور جوانان و نوجوانان را برای بصیرت‌افزایی در این ایام فراهم کنیم و باید افزایش کیفیت این مراسم مورد توجه و همت مجریان، نیروهای فرهنگی، مسئولین و روحانیون بزرگوار قرار گیرد و به شکرانه الهی و تأکیدات رهبر معظم انقلاب و تبلیغ و همت صالحین و روحانیون، هر ساله این مراسم از نظر کیفی و کمی رو به رشد و تعالی باشد.

تجمعات مردمی در مناسبت‌های مذهبی مختلف فرصت خوبی را برای اجرای فعالیت‌های قرآنی ایجاد می‌کند و باید از این موقعیت به نحو مطلوب برای توسعه فعالیت‌های قرآنی - مردمی در کشور استفاده کرد.

از این رو می‌توان از ظرفیت اعتکاف و حضور حداکثری مردم در این مراسم برای اجرای برنامه‌های قرآنی استفاده کرد، برای جلا دادن روح و جان معتکفین، توسعه و تعمیق فرهنگ حیات‌بخش و انسان‌ساز قرآن، ایجاد علاقه و مؤانست بیشتر آنان با قرآن و تصحیح روخوانی و بهره‌مندی بیشتر آنان و همچنین ایجاد برنامه‌های متنوع قرآنی حضور سه روزه در اعتکاف، فرصت بسیار مغتنمی است و می‌توان ضمن حضور در مراسم اعتکاف علاوه بر بهره‌های معنوی بسیار زیاد از این مراسم به آموزش قرآن به معتکفین پرداخت و می‌توان در طول برگزاری مراسم اعتکاف، حدود ۱۰ ساعت آموزش قرآن کریم به معتکفین ارائه داد. بر همین اساس تلاش نمودیم در این مختصر، برخی از فعالیت‌های قرآنی قابل اجرا در مراسم معنوی اعتکاف را ارائه دهیم.

برنامه‌های قرآنی قابل ارائه در مراسم اعتکاف

۱- تصحیح قرائت نماز

یکی از امور مهمی که باید از آن غافل نشد تصحیح قرائت نماز می‌باشد. به فتوای تمام علما یکی از شرایط صحت نماز، تلفظ و قرائت صحیح حروف می‌باشد. لذا ایام اعتکاف فرصت مغتنمی است تا به این امر مهم پرداخته شود. در بخش اصلاح قرائت نماز، کلیات و نحوه تلفظ ۱۰ حرف ویژه و ضرورت و اهمیت آن در صحت نماز در روز اول اعتکاف توسط مربی قرآن حاضر در مسجد و در جلسه‌ای عمومی به معتکفان آموزش داده می‌شود.

سپس استاد مربوطه در ساعات مشخصی در قسمتی از مسجد حضور یافته و معتکفین با مراجعه به وی می‌توانند قرائت خود را تصحیح نموده و اشکالاتشان را برطرف نمایند.

۲- آموزش روخوانی و روانخوانی و تجوید قرآن کریم

در این دوره‌ها می‌توان آموزش تخصصی روخوانی، روانخوانی و تجوید قرآن کریم بر اساس سرفصل‌های از پیش تعیین شده را برای بانوان و آقایان برگزار کرد و با توجه به اینکه شرکت‌کنندگان در مراسم اعتکاف غالباً آشنایی خوبی با روخوانی و روانخوانی قرآن کریم دارند لذا با شوق و علاقه بسیار زیادی در این دوره حضور پیدا خواهند کرد. یکی از ویژگی‌های بارز این طرح خروجی‌های بسیار خوب و البته قابل لمس آن است.

برای تشکیل حلقه‌های آموزش روخوانی و تجوید ابتدا باید ثبت‌نام و سطح‌بندی از معتکفین صورت گیرد. در ساعات اولیه اعتکاف برگزاری برنامه‌ها و کلاس‌های قرآنی برای معتکفین شرح داده می‌شود و کسانی که مایل به شرکت در این کلاس‌ها باشند برای ثبت‌نام نزد مسئول مربوطه می‌روند و سپس برای سطح‌بندی کیفی و سنی کلاس‌ها نزد اساتیدی که از قبل هماهنگ شده‌اند مراجعه می‌کنند. پس از سطح‌بندی، ساعات و برنامه‌های کلاس به همراه اسامی افراد متقاضی شرکت در کلاس‌ها بر روی تابلوی مسجد نصب می‌گردد.

بدیهی است که اساتید محترم توجه داشته باشند که با توجه به وقت محدود آموزش در مراسم اعتکاف به ارائه مطالبی که از اهمیت بیشتری برخوردار هستند باید اهتمام بیشتری داشته باشند و این فرصت را مقدمه‌ای برای انس دائمی معتکفین با قرآن قرار دهند.

۳- ختم کل قرآن کریم توسط معتکفین

با توجه به فرصت مغتنم و فضای معنوی حاکم در مراسم اعتکاف، می‌توان ختم کل قرآن حداقل یکبار و به صورت جمعی و اختیاری را برای معتکفان در نظر گرفت. ختم قرآن هم به صورت دسته‌جمعی و در زمان واحد ممکن هست و هم اینکه صفحات قرآن در برگه‌هایی نوشته شده و بین معتکفین تقسیم شود. همچنین بسیار پسندیده است که صفحات تلاوت شده به یکی از معصومین (ع) یا شهدا هدیه شود.

۴- اجرای تلاوت ترتیل عمومی

از دیگر برنامه‌ها، اجرای تلاوت ترتیل عمومی یک صفحه از قرآن برای انس بیشتر با قرآن و معارف قرآنی است که بر این اساس هر روز در مراسم اعتکاف پس از نماز صبح و بین نماز ظهر و عصر یک صفحه از یکی از سوره‌های مبارکه قرآن تلاوت عمومی می‌شود؛ پس از تلاوت آیات، مفاهیم کاربردی صفحه مربوطه حداکثر در پنج دقیقه توسط امام جماعت مسجد بیان و در غیر این صورت حداقل ترجمه صفحه تلاوت شده توسط مربی قرآن اعزامی قرائت می‌شود.

۵- برگزاری محافل قرآنی و اجرای تلاوت زنده توسط قاریان برتر استانی و اساتید اعزامی به مساجد.
از دیگر برنامه‌های قرآنی قابل اجرا در مراسم معنوی اعتکاف، برگزاری محافل با شکوه قرآنی با حضور حافظان، قاریان و شخصیت‌های قرآنی می‌باشد. محفلی که می‌تواند در روز اول اعتکاف و به بزرگداشت میلاد باسعادت امیرالمؤمنین (علیه السلام) یا در شب سوم اعتکاف به تکریم شخصیت عقیده بنی‌هاشم حضرت زینب کبری (علیها السلام) برگزار شود. بی‌شک برگزاری چنین محافلی گام بلندی در راه اعتلای قرآن و شناساندن آن به جامعه می‌باشد.
قرائت قاریان ممتاز استان، اجرای برنامه قاریان و حافظان نوجوان، اجرای تواشیح، برگزاری مسابقات قرآنی و ... از برنامه‌های قابل اجرا در این محافل می‌باشد.

۶- ختم سوره یس و هدیه به ائمه معصومین (علیهم السلام) و شهدای والا مقام
ختم سوره یس و هدیه آن به معصومین و شهدا نیز از دیگر برنامه‌های مختصر و جزئی هست که می‌تواند در مراسم اعتکاف برگزار شود.
ختم سوره یس و هدیه آن به معصومین و به خصوص وجود مبارک حضرت ولی عصر (علیه السلام) از سفارشات مؤکد علما و بزرگان ما می‌باشد. اجرای این برنامه علاوه بر عرض ارادت به ائمه معصومین (علیهم السلام) زمینه مناسبی برای انس با قلب قرآن (یس) می‌باشد.

۷- اجرای اعمال «ام داود» توسط قاریان و اساتید برتر قرآنی.
از آنجایی که بخش اعظمی از اعمال «ام داود» در روز سوم اعتکاف، قرائت چند جزء از قرآن کریم می‌باشد، شایسته است که این اجزاء با تلاوت زیبا و دلنشین قاریان و اساتید قرآنی اجرا شود. بدیهی است که تلاوت قرآن به نحو احسن و در شأن قرآن یکی از ابزارهای بسیار کاربردی در جذب افراد به قرآن می‌باشد.
لذا ضروری است که واحده فرهنگی و قرآن اعتکاف برای تلاوت این سور از مرتلین و قاریان ممتاز استفاده کنند تا زمینه استفاده حداکثری برای معتکفین فراهم شود. بدین منظور می‌توان قاریان معتکفی که در اعتکاف شرکت کرده‌اند را نیز شناسایی کرد.

۸- برگزاری مسابقه حفظ موضوعی قرآن کریم و اهداء جوایز به برندگان.

هدف از برگزاری این مسابقه می‌تواند قرار دادن آیات منتخب در اختیار معتکفین، تشویق و ترغیب عموم علاقمندان برای پرداختن به امر حفظ موضوعی آیات قرآن کریم، به‌عنوان یک ارزش اسلامی و ارائه الگوی مناسب و مجرب آموزشی برای تربیت حافظان موضوعی قرآن کریم باشد.

از آنجایی که در سال‌های اخیر دسته‌بندی معتکفین با دقت بیش‌تری صورت می‌گیرد و دانش‌آموزان و دانشجویان و سایر اقشار در مسجدهای جداگانه معتکف می‌شوند لذا انتخاب آیات مورد نظر می‌تواند مناسب با روحیات و نیاز مخاطبین صورت گیرد تا کاربرد بیشتری داشته باشد.

۹- تفسیر آیات موضوعی توسط سخنرانان محترم مراسمات اعتکاف.

می‌توان از سخنرانان محترم مراسمات اعتکاف درخواست کرد تا در بیاناتشان به مفاهیم ابتدایی برخی از سوره معروف قرآن کریم نیز اشاراتی داشته باشند، در این مورد نیز می‌توان ابتکاری به خرج داد و آن هم این که با توجه به اینکه معتکفین در دسته‌های دانش‌آموزی، دانشجویی، طلاب، بانوان و... تقسیم‌بندی می‌شوند می‌توان مفاهیم آیات مرتبط و مورد نیاز را ارائه داد، مثلاً می‌توان برای دانشجویان معتکف دانشگاه علوم پزشکی، آیات مرتبط به حوزه پزشکی را آموزش داد یا می‌توان برای دانش‌آموزان معتکف بحث‌های تربیتی قرآن را مطرح کرد.

نیروی انسانی

۱- مسئول فرهنگی اعتکاف

کارهای فرهنگی مراسم اعتکاف مانند دعوت از سخنرانان، برگزاری مراسم ادعیه، مناجات و عزاداری، اطلاع‌رسانی دقیق برنامه‌های مراسم معنوی اعتکاف به معتکفین و ... از وظایف مسئول فرهنگی می‌باشد.

۲- مسئول قرآن

مسئول قرآن اعتکاف زیر نظر مسئول فرهنگی اعتکاف مدیریت تمام برنامه‌های قرآنی اعتکاف را بر عهده دارد و باید با برنامه‌ریزی دقیق و با استفاده از نیروهای مفید، از فرصت محدود اعتکاف برای اجرای برنامه‌های جذاب قرآنی استفاده کند.

۳- مسئول ثبت‌نام

مسئول ثبت‌نام باید در ساعات اولیه اعتکاف در مکان مشخصی مستقر شود و از متقاضیان شرکت در کلاس‌های قرآن ثبت‌نام بعمل آورد. در این زمینه توجه به چند نکته لازم و ضروری است:
- افرادی خوش‌برخورد و با حوصله برای این کار انتخاب شوند.

- فرم‌های ثبت‌نام را به مقدار کافی تکثیر کرده و در اختیار داشته باشد.
- در حین ثبت‌نام می‌توان افرادی را از بین ثبت‌نام‌کنندگان برای کمک اجرایی و یا مسئولیت گروه‌ها انتخاب کرد.
- قبل از شروع ثبت‌نام، به معتكفین اطلاع‌رسانی شود.
- با برنامه‌ریزی دقیق تلاش شود در حداقل وقت ممکن و به راحتی از افراد ثبت‌نام به عمل آید.

۴- اساتید روخوانی و تجوید

مسئول قرآن و حدیث باید میزان استقبال معتكفین از کلاس‌ها و برنامه‌های قرآنی را پیش‌بینی کرده و حسب نیاز از اساتید مجرب روخوانی و تجوید دعوت کند. همچنین از اساتید مورد نظر برای تصحیح قرائت نماز معتكفین نیز استفاده می‌شود.

۵- اساتید قرائت

لازم است که مسئول قرآنی اعتکاف، برنامه‌های خود را قبل از شروع اعتکاف بسته باشد و از قاریانی که در محافل و مراسمات به اجرای تلاوت می‌پردازند دعوت کرده باشد تا برنامه‌ها با بی‌نظمی مواجه نگردند.

۶- استاد تفسیر

با هماهنگی با مسئول فرهنگی اعتکاف می‌توان از اساتید برتر تفسیر برای ایراد سخنرانی در مراسمات اعتکاف دعوت کرد.

۷- گروه تواشیح

یکی از برنامه‌های جذابی که در محافل قرآنی قابل اجراست اجرای گروه‌های تواشیح می‌باشد که لازم است مسئول قرآن اعتکاف یکی از این گروه‌ها را شناسایی کرده و برای یکی از محافل دعوت کند.

۸- نیروی اجرایی

هماهنگی مکان برگزاری حلقات و تهیه قرآن و... از وظایف نیروی اجرایی است. تأمین قسمتی از نیروی اجرایی از میان ثبت‌نام‌کنندگان ممکن است.

نقاط قوت و ضعف آموزش قرآن در اعتکاف

۱- معمولاً استقبال جوانان از آموزش قرآن بسیار بیش تر و بهتر است و افرادی که سن و سال بالاتری دارند کمتر راغب به حضور در این کلاس ها و جلسات هستند، لذا با برنامه ریزی منظم و دقیق باید زمینه ای فراهم شود تا تمامی اقشار در سنین مختلف بتوانند از این آموزش ها به نحو احسن استفاده کنند.

۲- با توجه به این نکته که آموزش ۱۰ ساعت قرآن کریم برای اینکه یک شخص روخوانی را کامل یاد بگیرد مناسب نیست و از طرفی چون اعتکاف محلی برای عبادت فردی و اینگونه مسائل هست، شاید صرف زمان بیش تری برای این امر در ایام اعتکاف ممکن نباشد لذا باید از این زمان به نحو احسن استفاده شود و این آموزش مقدمه ای برای ارتباط مستمر با قرآن در دیگر ایام شود.

۳- بعضاً بین برنامه آموزش قرآن کریم در اعتکاف با سایر برنامه ها تداخل پیش می آید (عده ای با گروه خود به اعتکاف می آیند و مربی خودشان با آن ها کار می کند و بانوان و افراد مسن هم بیشتر به انجام اعمال توجه دارند و...) و رفع اینگونه مشکلات نیاز به هماهنگی قبلی و برنامه ریزی دقیق با مسئولین اعتکاف دارد. زیرا ستادهای اعتکاف، جلسات و برنامه های خودشان را دارند و از قبل برنامه هایشان را می بندند، لذا برای اجرای دقیق این برنامه حتماً باید با آن ها هماهنگی شود.

از طرفی، عدم هماهنگی با مسئولان اعتکاف و عدم توجه آنان بعضاً ممکن است سبب برخوردهای نامناسبی شود که این نوع برخوردها شایسته و در خور شأن برگزاری کلاس قرآن در مراسم اعتکاف نیست.

* خیلی وقت‌ها هست که در هیأت، دغدغه ارزشمندی داریم؛ اما نمی‌دانیم چگونه به این دغدغه پاسخ دهیم. هر چقدر می‌گردیم، راهکار عملیاتی برایش نمی‌یابیم.

* برخی مناسبت‌ها هست که نمی‌خواهیم مثل خیلی‌های دیگر از کنارشان بی‌خیالانه عبور کنیم؛ ولی نمی‌دانیم چگونه باید این مناسبت‌ها را گرامی بداریم.

* بعضی کارها و فعالیت‌ها هست که می‌خواهیم به نحو احسن انجام دهیم؛ اما راهنما و صاحب تجربه‌ای نمی‌یابیم تا به وی مراجعه کنیم.

«یک طرح کارا» طرح‌ها و پیشنهادهایی است برای هیأت‌های مذهبی.

«یک طرح کارا» می‌کوشد تا پاسخی درخور و عملیاتی برای این سوالات بیابد. چشم انتظار طرح‌ها و پیشنهادهای شما هستیم.

۰۲۵ ۳۲۹۲ ۸۹ ۵۱
۳ ۰۰۰ ۱۵۴۲
www.1542.org
info@1542.org